

ЦІННІСНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Злідник Ю.Р.

Інститут регіональних досліджень НАН України

Розглядаючи проблематику пріоритетних напрямів розвитку української держави варто зазначити відсутність їх чіткої, узагальнюючої сформованості та впорядкованості. Відтак, відсутність чіткого формулювання пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України призводить до хаотичного їх поступу. В свою чергу, власне такі наявні тенденції зачасти формують підвалини неефективного розвитку України, а також призводять до негативних наслідків в соціально-економічній сфері, зокрема: дестабілізації соціального забезпечення населення та неефективного економічного курсу.

Однак, формування пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України потребує міцної ціннісної основи з метою забезпечення корисного ефекту для населення. Адже, за умов формування пріоритетних напрямів із виключно лобістських інтересів конкретних бізнес-груп чи олігархічних кланів, яких не цікавить довготермінова перспектива розвитку держави, а лише короткотермінова фінансова вигода, повстає запитання ефективності таких пріоритетів соціально-економічного розвитку для українського суспільства загалом.

Дослідження проблем соціально-економічного розвитку України в контексті висвітлення його пріоритетних напрямів здійснює ряд вітчизняних вчених, зокрема А. Гриценко, В. Гесць, В. Борщевський, В. Крупін, Е. Лібанова.

Проте, дослідниками приділяється недостатньо уваги аксіологічній складовій, яка є фундаментальною, зокрема на етапах формування та реалізації пріоритетних напрямів України з метою забезпечення їх значної ефективності.

Тому, метою автора щодо даної публікації є обґрунтування місця та значення аксіологічних основ в процесі формування і реалізації пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України, а також структуризація та формування даних напрямів.

Відтак, необхідність врахування міцної ціннісної основи при формуванні та реалізації пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку країни є актуальною та вкрай важливою, щоб дані пріоритети були збудованими на ціннісних підвалинах чесності, відповідальності, сумлінності, справедливості, свободи, освіти,

культури. Таке аксіологічне підґрунтя дозволить уникнути формування тих пріоритетних напрямів, що не покликанні забезпечувати ефективний соціально-економічний розвиток, а лише окремих людей, суспільних верств, які різними методами та шляхами (не завжди законними) отримали та утримують владу у своїх руках.

До пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України сформованих на ціннісних основах слід віднести, зокрема:

1) **всезагального благополуччя**. На жаль всеукраїнська тенденція збагачення олігархічних кланів, окремих груп людей, які узурпували владу у своїх руках і використовують її виключно з метою власного збагачення, а не з метою прописаною у їхніх функціональних обов'язках – на благо суспільства, знаходить своє відлуння практично в усіх регіонах країни, що унеможливує рівність у доступі до суспільних благ різними верствами населення, тим самим виключаючи можливість зростання рівня всезагального благополуччя (що виявляється у заниженій вартості оплати праці, часто "не людських" умовах праці тощо). Принцип праці: "все для блага людей" не знаходить свого втілення у соціально-економічній системі України.

2) **інвестування у виховання та формування якісного людського потенціалу**. Не зважаючи на значний розвиток техніки і технологій, все ж таки людина залишається рушієм соціально-економічного розвитку в тому контексті, що від її діяльності в основній мірі залежить чи будуть використані сучасні досягнення в сфері техніки та технологій на благо людству чи навпаки матимуть негативний вплив. Також, значні девіантні прояви серед населення (це особливо яскраво видно на прикладі сільського) такі, як п'янство, наркоманія, розбій, напади з метою вбивства, зокрема в стані алкогольного сп'яніння, дестабілізують соціально-економічний розвиток України. Тому з метою зниження рівня девіантних проявів, ефективного (гуманного) використання новітніх досягнень техніко-технологічної сфери в Україні, необхідним є виховання якісного людського потенціалу на ціннісних основах глибокої духовності, високої моралі та культури, правильної ментальності та якісної освіти.

3) **рекреаційно-поновлюючого використання ресурсів**. Проблема виснажливого, а навіть хижацько-виснажливого використання ресурсів, особливо на сільських та гірських територіях уже протягом десятиліть не знаходить свого вирішення в Україні. Особливо яскраво – це демонструють перманентні, несанкціоновані, іллегальні вирубки лісів, що призводить до небезпеки зростання кількості зсувів ґрунтів та й порушення загального біосферного балансу.

До аксіологічні основ формування та реалізації пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України слід віднести духовні, моральні, культурно-освітні та ментальні чинники. Перелік ціннісних факторів може змінюватись в залежності від конкретної ситуації та часу, однак його наявність та практика у щоденній діяльності суб'єктів господарювання є життєво необхідним, що очевидно з табл. 1.

Ілюстрація необхідності цінностей на етапах формування та реалізації пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України

Таблиця 1

Цінність	Приклад сфери застосування цінностей	Наявність (+) чи відсутність (-) впливу цінностей на етапах формування та реалізації пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України	
		Етап формування	Етап реалізації
Справедливість	Розподілу ресурсів; доступу до загальних суспільних благ (освіти, медицини); інфраструктурного забезпечення життєдіяльності; кадрового забезпечення органів влади, державних підприємств тощо.	+	+
Свобода		+	+
Чесність		+	+
Сумлінність		+	+
Відповідальність		+	+
Незалежність		+	+
Освіта		+	+
Мудрість		+	+

Джерело: власна розробка.

Отже, з кожним новим роком незалежності України із усе більшою гострою й актуальністю повстає необхідність ефективного формування та реалізації пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку держави на міцних аксіологічних основах. Адже, ми не стверджуватимемо про ефективність формування та реалізації пріоритетних напрямів за умов несправедливого розподілу фінансів, нечесного шляху отримання урядових преференцій, неосвіченості управлінського персоналу тощо.